

K POUŽITÍ PŘEDSUNUTÝCH, PŘEPADOVÝCH A OBCHÁZECÍCH ODŘADŮ

Vznik nových rysů soudobého vševojského boje, jakými jsou vysoká vypětí, dynamičnost, manévrovost, použití různých způsobů vedení bojové činnosti na zemi i ve vzduchu, je v mnohém spojeno právě se zvýšením bojových a manévrovacích možností pozemních vojsk. Značný růst úderné síly tankových a motostřeleckých svazků, útvarů a jednotek současně zvyšuje i jejich samostatnost při plnění bojových úkolů. Proto i soudobý boj klade nové požadavky na uspořádání bojové sestavy, aby zabezpečovala rozhodné ničení nepřítele do celé hloubky bojového úkolu, rychlé využití výsledků jaderných úderů a palebného ničení nepřítele a nepřetržitě narůstání úderu v průběhu boje. To umožňuje ničit nepřítele do celé hloubky jeho bojové sestavy současně prudkými údery čelně, z boků, týlu i ze vzduchu, což se projevuje jako jediný mohutný úder ze všech směrů. Tímto způsobem poutáme nepřítele, rozdělujeme jeho úsilí a ztěžujeme manévrování jak do šířky, tak i do hloubky.

V článku chci poukázat na některé názory při řešení problematiky předsunutých, přepadových a obcházecích odřadů za útoku jako jednoho z prvků, který může rozhodujícím způsobem ovlivnit výsledek boje.

Předsunuté odřady

Nezbytnou součástí soudobého boje je uskutečnění takového manévru, jehož cílem bude rychlé proniknutí útvarů a svazků do hloubky obrany nepřítele. Jedním

z prostředků, které mohou tyto úkoly plnit, a to buď v součinnosti s taktickým vzdušným výsadkem (TVV), nebo samostatně, jsou předsunuté odřady (PO). Jejich použití předpokládáme na taktickém stupni u divize a pluku. Podle situace v průběhu vedení útočného boje může divize (pluk) vyslat předsunutý odřad v hodnotě zesíleného pluku (praporu).

Základním **předurčením** předsunutého odřadu je ovládnutí a udržení důležitých čar a zabezpečení boje hlavními silami při plnění stanovených úkolů.

Charakteristickým rysem činnosti předsunutého odřadu bude:

- manévr do hloubky obrany nepřítele na určeném směru,
- rychlé tempo postupu,
- obejití opěrných bodů a uzlů obrany na směru činnosti,
- nezavazování se do boje,
- ovládnutí stanovené čáry nebo prostoru v hloubce s využitím činnosti TVV, paleb dělostřelectva i úderů letectva,
- udržení této čáry (objektu) do příchodu hlavních sil.

Předsunutý odřad může být vytvářen předem, nebo v průběhu boje. Jestliže bude vytvářen předem, může plnit tyto **úkoly**:

- Působit před hlavními silami za přesunu na čáru zasazení, ovládnout a udržet ji do příchodu hlavních sil a tak zabezpečit jejich rozvinutí a zasazení. Bude to především v situaci, kdy půjde o zasazení druhého sledu armády (divize).

— Obdobný úkol může obdržet při činnosti ve střetném boji, kdy podstata jeho manévru bude spočívat v ovládnutí a udržení určené čáry a zabezpečení rozvinutí hlavních sil k vedení úderu do boku a týlu nepřátelského uskupení. Přitom zpravidla působí na putacím směru. V případě, že se nepříteli podařilo předstihnout PO v ovládnutí stanovené čáry, rozvine se a z chodu jej ničí prudkou ztečí.

— Při činnosti v OMS může mít PO za úkol zabezpečit zasazení hlavních sil OMS do sražení bez rozvinutí, tj. v pochodových nebo předbojových sestavách, působit před hlavními silami při vedení manévru v hloubce, zajistit jim postup a tím umožnit jejich pronikání do hloubky obrany ve vysokém tempu, ovládnout stanovenou čáru v operační hloubce v určeném čase.

— V případě násilného přechodu vodní překážky půjde o předstížení nepřítelů v jejím ovládnutí, zejména mostů, přepravišť a dalších výhodných úseků; po vyslání a odtržení od hlavních sil PO v rychlém tempu proniká na stanoveném směru, nezavazuje se do boje, překračuje buď samostatně, nebo v součinnosti s TVV vodní překážku z chodu, zmocňuje se protilehlého břehu a udrží jej do příchodu hlavních sil.

— Při rozvíjení útoku je jeho činnost v podstatě stejná, avšak místo vodní překážky půjde o zmocnění se určeného objektu nebo čáry a jejich udržení do příchodu hlavních sil. Častým jevem při rozvíjení útoku i pronásledování bude, podle mého názoru, vytváření PO ze sil prvního sledu, a to zejména těch, které mají největší úspěch.

— V pronásledování půjde o předstížení nepřítelů i dosažení důležitých čar, vyjít na cesty jeho odchodu a tím vytvoření podmínek k jeho obklíčení a zničení.

— Velitel předpusnutého odřadu vytváří sestavu v závislosti na stanoveném úkolu, situaci i posílení. K zabezpečení své činnosti bude vysílat průzkum (pluk zpravidla PzS nebo SPZH, prapor BPZH, v jejich prospěch může působit i průzkum nadřazeného velitele), nezbytné zajištění (předvoj, ČPZ), za kterými budou teprve postupovat hlavní síly.

Předvojový prapor, který působí před hlavními silami, ničí nepřítelů ve směru jejich postupu. Nedovoliuje mu proniknout k hlavním silám PO, zabezpečuje přesun a vytváří podmínky i pro jejich rozvinutí.

Tempo postupu PO je závislé na situaci, avšak podle mého názoru by mělo být v průměru 2–3krát vyšší než tempo postupu prvního sledu. Můžeme tedy předpokládat, že za útoku dosáhne v závislosti na

situaci 5–10 km.h⁻¹, při pronásledování a činnosti v OMS 10–15 km.h⁻¹.

Vzdálenost PO od hlavních sil bude závislá na hloubce úkolu, době jeho vyslání i dalších faktorech. Myslím, že je nelze jednoznačně stanovit, neboť bude v každé konkrétní situaci jiná. Některé údaje o vzdálenostech uvádím v tabulce.

Přepadové odřady

Soudobého boje (operace) se zúčastňuje stále větší počet sil a prostředků. Jejich rozmístění proto vyžaduje zvětšit i hloubku současného ničení sestavy nepřítelů zároveň s činností svazků a útvarů, které působí členě.

V dosavadní teorii i praxi se tato skutečnost odrazila v tom, že k ničení některých důležitých objektů rozmístěných v hloubce obrany nepřítelů jsou organizovány a vyčlenovány zvláštní prvky bojové sestavy. Tyto nazýváme přepadové odřady, někdy samostatné přepadové odřady (Všeob-R-1 čl. 222).

Přepadové odřady (samostatné přepadové odřady) jsou zvlášť vyčleněné prvky bojové sestavy předurčené k samostatnému plnění bojových úkolů, a to specifickou činností, která spočívá v ničení (ovládání) stanoveného objektu přepadem.

Mezi nejdůležitější objekty, které budou přepadové odřady ničit, patří prostředky jaderného napadení, místa velení, prostředky REB a PVO, letiště, sklady jaderné munice, vysoce přesné zbraně, průzkumné a palebné systémy i další objekty nepřítelů.

Přepadové odřady budou zpravidla vysílány:

— divizemi a útvary prvního sledu při vedení útočné činnosti v hodnotě zesíleného pluku, praporu,

— operačními manévrovacími skupinami v závislosti na jejich síle v hodnotě brigády, pluku, praporu, někdy i roty.

Při použití samostatných přepadových odřadů je nutné se vyhnout šablonovitému přístupu k této problematice a hledání jakési univerzální sestavy při ničení objektů. Zde je nutné vidět to, že příslušný velitel by měl pokaždé vytvářet pochodovou i bojovou sestavu odřadu v závislosti na situaci, konkrétních úkolech, posilových prostředcích, předpokládaném odporu nepřítelů, charakteru daného objektu, jeho obrany, ochrany, ženihoji vybudování, zátarasů apod.

Tyto základní skutečnosti musí vzít v úvahu jak velitel, který stanoví úkol odřadu, tak i velitel útvaru (jednotky), jenž je určen jako přepadový odřad.

Tabulka

Název odřadu	Stupeň, který jej vytváří	Síla	Posílení	V jaké činnosti [kdy se vysílá]	Vzdálenost od hlavních sil odtržení [manévr]
Předsunutý	divize	zesílený msp (tp)	1—2 dělostřelecké oddíly, ženijní jednotka	za útoku přesun na ČZ	podle situace až 70 km
				v OMS	25—30 km
	pluk	zesílený mspr (tpr)	dělostřelecký oddíl, ženijní jednotka, protiletadlová četa, u mspr — tanková rota	za útoku přesun na ČZ	podle situace až 40 km
				v OMS	15—20 km
Přepadový	divize	zesílený msp (tp)	1—2 dělostřelecké oddíly, ženijní jednotka, protiletadlová raketová baterie	za útoku	20—40 km
				v OMS	do 50 km
	pluk	zesílený mspr (tpr)	dělostřelecká baterie (oddíl), ženijní jednotka, protiletadlová četa	za útoku	15—20 km
				v OMS	do 30 km
Obcházeč	pluk	zesílený mspr	dělostřelecká baterie (oddíl) ¹⁾ , tanková rota ¹⁾ , ženijní jednotka, protiletadlová četa	za útoku	15 i více km
				v horách	(podle situace)
	prapor	zesílená rota	četa PTRS, družstvo S 2M	za útoku	
				v horách	do 10 km

Poznámka: ¹⁾ při činnosti na vozidlech

Pro lepší orientaci uvedu předpokládané složení samostatného přepadového odřadu, který je v hodnotě zesíleného praporu, a možné objekty ničení.

Při ničení skladu jaderné munice může mít skupinu:

- průzkumnou a odminovací (odtarasovací),
- údernou (hlavní síly),
- palebnou (tvoří organické i přidělené dělostřelectvo).

K zabezpečení přesunu ke stanovenému objektu bude vhodné vyčlenit nezbytné zajištění v závislosti na manévru od hlavních sil.

Ničí-li baterie Lance, může zahrnovat:

- skupinu zabezpečení (průzkum, zajištění),
- hlavní (úderné) síly,
- skupinu palebnou.

Při ovládnutí letiště, když bude odřad působit v rámci pluku, může mít:

- skupinu ovládnutí (zachycení), která je vytvořena z hlavních sil,
- jádro (VS, týl, záloha, organické dělostřelectvo).

Jestliže k obsazení velkého letiště bude z OMS vyčleněna brigáda nebo pluk, myslím, že je účelné, aby měl skupinu:

- zabezpečení (průzkum) — PzS pluku, zajištění — zpravidla předvojový prapor),
- ovládnutí (zachycení) — hlavní síly,
- palebnou — viastní a přidělené dělostřelectvo,
- jádro (VS, týl, zálohy).

Rozdíly ve složení samostatného přepadového odřadu budou nejen v názvech jednotlivých skupin, ale hlavně v jejich funkcích v závislosti na konkrétní situaci, úkolu i posílení. Někdy bude nutná i vzájemná kombinace jednotlivých skupin, nebo nebudou vůbec vytvářeny.

Základní způsob manévru odřadu může spočívat v skrytém a rychlém přesunu do prostoru určeného objektu, prudkém a nenadálém úderu z několika směrů, zničení nebo ovládnutí daného objektu a v návratu do sestavy vojsk nadřazeného stupně.

V závislosti na situaci může samostatný přepadový odřad ničit určený objekt celou sestavou, nebo jen částí sil. Důležitým požadavkem je jeho samostatnost, mobilnost i síla, což vyplývá především z předurčení k vedení vysoce manévrové činnosti v hloubce obrany nepřítele i v odtržení od hlavních sil. Možné posílení a vzdálenosti od hlavních sil — viz **tabulku**.

Obcházecí odřady

Značná členitost terénu, velké výškové rozdíly, skalnatá tvrdá půda, rozsáhlé le-

sy, omezený počet cest, náhlé změny počasí i stínící účinky hor a lesů, to je základní charakteristika horského a zalesněného terénu. Tyto specifické podmínky mají i zvláštní nároky na činnost vojsk, která zde působí.

Obrana v horách bude mít ohniskový charakter a mohou ji tvořit praporeční rajóny obrany a opěrné body rot rozmístěné především na výšinách. Mezery mezi nimi budou bráněny palbou dělostřelectva, protitankových prostředků a ženijními záta-rasy.

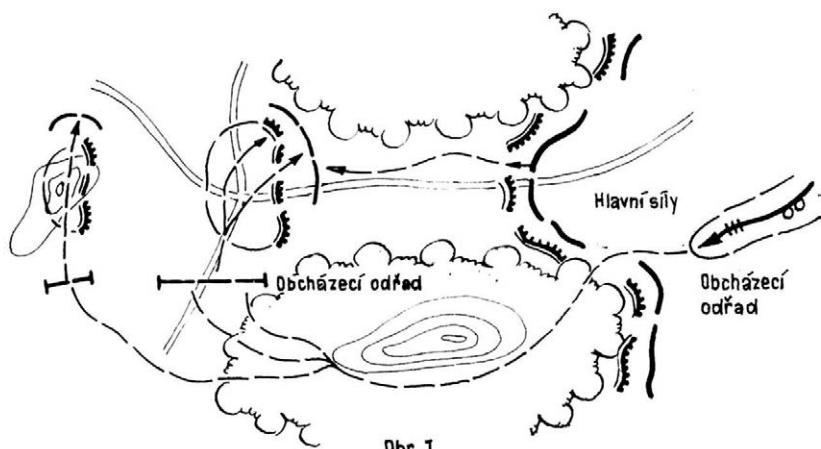
Zvláštnosti útoku v horách tkví v tom, že bude veden zpravidla podél cest, po svazích výšin, horských hřebtech i dalšími možnými směry, které jsou přístupné a vhodné pro tento druh boje. Jednotky, které útočí čelně, mohou k vyvrácení zaujaté obrany a jejímu prolomení do celé hloubky, zejména k ovládnutí důležitých objektů vyslat obcházecí odřady, jež jsou dočasně vytvářené prvky bojové sestavy. Jejich předurčení spočívá v obejít nepřítele a proniknutí skrytými mezerami a přístupy v horském a zalesněném terénu, vedení útoku z neočekávaného směru, zmocnění se výšin, ovládnutí a obsazení průsmyků a přechodů přes horské hřebeny s cílem usnadnit splnění úkolů vojskům, která útočí čelně — viz **obr. 1**.

Vzájemné spojení právě těchto dvou základních způsobů činnosti, tj. útok hlavních sil vedený čelně a proniknutí částí sil (obcházecími odřady) do boku a týlu nepřítele v obraně, lze považovat za hlavní způsob manévru v horách, který může spočívat ve využití členitosti terénu a mezer v obraně k vyjití do hloubky, nenadálém a překvapivém úderu z boků a týlů a zmocnění se stanovených objektů. Dalším úkolem může být přehrazení cest odchodu nepřítele a zabránění přísunu jeho záloh z hloubky.

Složení obcházecích odřadů je závislé na bojovém úkolu, charakteru činnosti i síle nepřítele a konkrétních podmínkách dané situace.

Do obcházecího odřadu zpravidla **vyčleňujeme zesílený motostřelecký prapor nebo rotu**. Podle mého názoru by k posilování prostředků měly patřit především silné přenosné palebné prostředky — PTRS, ruční PLRS, minomety i ženijní prostředky. Tuto otázku je zapotřebí důkladně promyslet, zejména bude-li obcházecí odřad plnit bojový úkol pěšky. V tomto případě je nutné podrobně připravit kalkulace času a tempa postupu které v závislosti na terénu a konkrétních podmínkách může činit průměrně 1—2 km · h⁻¹.

Jestliže dojde k prozrazení obcházecího odřadu, obklíčení, nebo boji se zálohami

Obr. 1

v hloubce obrany nepřítele, je možné počítat s dobou jeho činnosti obdobně jako u taktického vzdušného výsadku.

Za výhodných podmínek může působit odřad i na vozidlech, zejména BVP. V tomto případě budou i úkoly jednotky podstatně větší. Není vyloučena ani varianta, kdy obcházecí odřad zahájí bojovou činnost na vozidlech a vzhledem k situaci část stanoveného úkolu bude plnit pěšky.

V závislosti na tom, zda obcházecí odřad plní bojový úkol na vozidlech, nebo pěšky, bude spočívat i jeho posílení. Při činnosti na vozidlech může být prapor zesílen tankovou rotou, samohybným dělostřeleckým oddílem (baterií), protiletadlovou četou a ženijní jednotkou. Takto složený obcházecí odřad má velkou palebnou sílu, avšak jeho manévrovací možnosti, vzhledem k horskému a zalesněnému terénu, mohou být značně omezeny. Když vede boj pěšky, bude bojová hodnota praporu (roty) menší, avšak jednotka může plně využít i terénu, kterým by vozidla neprošla.

Z uvedeného vyplývá, že při určování úkolů a složení odřadu je nutné, aby příslušný velitel zvážil podmínky činnosti obcházecího odřadu a měl na paměti, že mnohdy bude důležitější utajená a překvapivá činnost menší jednotky, než silný odřad, o kterém nepřítel bude vědět a upoutá na sebe jeho pozornost (včetně letectva).

Velmi důležitým úkolem je vlastní zahájení činnosti tohoto dočasně vytvářeného prvku bojové sestavy, které by mělo spočívat v tom, že hlavní síly odřadu proniknou linií fronty bez boje. Přitom je zapo-

třebí jeho plné zabezpečení nadřazeným, který odřad vysílá, a vytvoření nezbytných podmínek.

Možnosti vyslání jednotlivých odřadů — viz **tabulku**.

V dosavadní teorii i praxi jsou pro činnost obcházecích odřadů vytvářeny průzkumné, zajišťovací, odtarasovací, úderné a podpůrné skupiny. Podle mého názoru je možné i u obcházecího odřadu volit názvy jednotlivých skupin, obdobně jako u přepadového odřadu, a to např.:

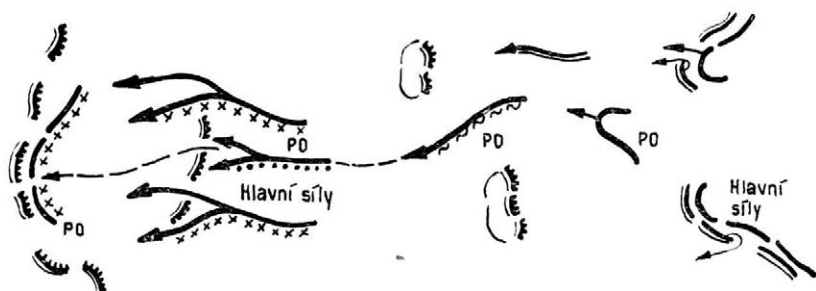
- **skupina (sled) zabezpečení** s průzkumnou (SPZH, PZH, BPZH), zajišťovací (msč-msr) a odtarasovací (ždr-žč) podskupinou,

- **úderná skupina (sled)**, kterou tvoří hlavní síly praporu (roty),

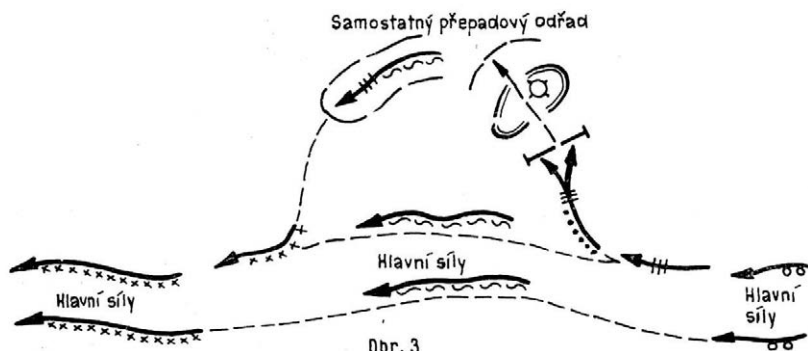
- **palebná skupina** jež je složena z organického i posilového dělostřelectva.

Určitá analogie mezi přepadovými a předsunutými odřady, která vyplývá především ze síly, složení a částečně i způsobu boje, vede někdy k nejasnostem v jejich celkové činnosti. Zásadní rozdíl bude kromě základních uvedených funkcí spočívat ve způsobu manévru samostatného přepadového odřadu, předsunutého odřadu a hlavních sil. Názorně je tato činnost uvedena na **obr. 2. a 3.** Samostatný přepadový odřad se po splnění úkolu vrací do bojové sestavy, zatímco hlavní síly divize (pluku) postupují za předsunutým odřadem a nakonec jej dostihnou.

Na druhé straně je nutné hledat společné rysy těchto prvků. Jde především o uchování bojeschopnosti k činnosti v operační, nebo taktické hloubce (podle předurčení).

Obr. 2

Obr. 3

Z toho vyplývá zabezpečení jejich zasazení do mezer v předbojových sestavách pod přikrytím hlavních sil (výjimku bude tvořit PO, který je vyslán k zabezpečení zasazení hlavních sil). Ve své činnosti v hloubce obcházejí opěrné body nepřítele, nezavazují se do bojů a z chodu ovládají a ničí stanovené objekty.

Při určování úkolů společně všem stanovíme posilové prostředky, bojový úkol, lhůty jeho splnění, směr činnosti a způ-

sob podpory. (Samostatnému přepadovému odřadu, vzhledem k tomu, že působí odděleně od hlavních sil, navíc uvedeme dobu spojení s nimi po splnění úkolu.)

Jsem toho názoru, že jejich sestava bude mít zpravidla skupinu (sledy) zabezpečení (průzkum, zajištění), hlavní (úderné) síly, palěbnou skupinu (v závislosti na síle odřadu) a ostatní skupiny vytvářené podle specifiky plněného úkolu.

Z rozboru činnosti těchto odřadů vyplývá, že je nutné v závislosti na konkrétní situaci hledat jejich místo a úlohu při vedení útočné činnosti a používat je vždy, kdy se k tomu vyskytnou vhodné podmínky.

Je zapotřebí, aby velitelé a štáby pochopili nejen obecné rysy a zásady činnosti uvedených odřadů, ale zvládli i jejich použití v soudobých podmínkách a znali specifiky činnosti každého prvku. To vyžaduje vyloučit šablonovitý přístup a vyvarovat se jejich zasazování za každou cenu.

Podmínky soudobého boje vyžadují tvůrčí přístup ke zvládnutí těchto efektivních prvků vedení vysoce manévrové činnosti v hloubce obrany nepřítele a zároveň nutnost jejich plného prosazení do praxe.